

Prohászka Ottokár,

„Magyarország apostola és tanítómestere”

Jelige: CK

„Én pedig hivatásomat abban fogom látni, hogy a magyar nép állapotán segítsek” (1868)

A photograph of a handwritten signature in cursive script, which reads "Prohászka Ottokár". The signature is written in dark ink on a light-colored, slightly aged piece of paper.

Ottokár püspök jelmondata:

Dum spiro, spero!

(Amíg élek, remélek!)

Síremléke

- **1858-1927**
- Felvidék, morva-német család
- Tanulmányok:
 - Nyitra (piaristák)
 - Kalocsa (jezsuiták)
 - Esztergom (bencések és kisszeminárium)
 - Róma (Collegium Germanico-Hungaricum)
- ➔ filozófiai és teológiai doktor

*Gondolod, kerül életed útjába
Egyetlen gátló kő is hiába?
Lehet otromba, lehet kicsike,
Hidd el, ahol van, ott kell lennie.*

*De nem azért, hogy visszatartsd téged,
S lohassza kedved, merészséged.
Jóságos kéz utadba azért tette,
Hogy te megállj mellette.*

*Nézd meg a követ, aztán kezdj el
Beszélgetni róla Istennel.
Őt kérdezd meg, milyen üzenetet
Küld azzal az akadállyal neked.*

*S ha lelked Istennel találkozott,
Utadban minden kő áldást hozott.
(Prohászka Ottokár: Kő az úton)*

Püspöki Palota

Prohászka-templom

Élete dióhéjban

- **Esztergom:**
szemináriumi tanár és **spirituális vezető;**
a papnevelés megújítója
- A Pázmány Péter Tudományegyetem Hittudományi Karának professzora
- Az MTA tagja
- **Székesfehérvár**
15. megyéspüspöke (1905-1927)
- Temetés:
a Szentháromság temető kápolnája – sírja zarándokhellyé vált
- **Újratemetés:**
Prohászka-émléktemplom (1938)
<https://filmhiradokononline.hu/watch.php?id=2826>

„Magyarország apostolának” újratemetése
1938. június 1-jén

A „közéleti kereszténység”

XIII. Leó pápa *Rerum Novarum* (1891) című enciklikájának lefordítása

keresztényszocialista program

A Szociális Missziótársulat

mentora

(az alapító Farkas Edith, 1908)

- nőnevelés
- gyermek tábortatása
- sajtó
- börtönpasztoráció ...

„A nők szavazati joga époly szükséges társadalmi, gazdasági fejlődés, mint a nő egyéniségének ... súlynyerése.”

A Missziótársulat jelvénye:
a kék zománckereszt

Városunkban évi rendszerességgel:
a ciszterci gimnázium néhány rászoruló diákjának élelmezése a Püspöki Palotában

A munkáskérdés

rendezésének sürgetése:

„XIII. Leóval hirdetjük, hogy a proletariátusnak joga van emberhez méltó életre, ... az otthonra, a család fönntartására, ... a termelés gyümölcseiben való igazságos részesedésre.”

Földreform-tervezete (1916): a hitbizományi birtokok 10 000 hold feletti részének kisajátításával
paraszti örökbérletek létesítése

-püspöki birtokaiból 1500 hold parcellázása

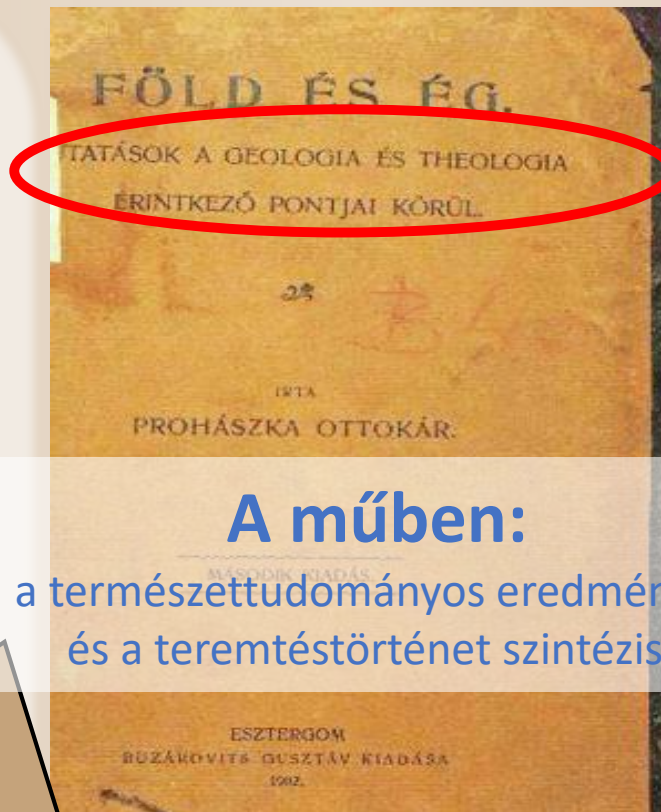
„... mindenkinek meg kell hallani, a magyar népnek föld kell”

„Valljuk a magántulajdon szentségét, de nem minden magántulajdonét; ...”

„Világ- és élet-fejlődés, ez ...jelszavunk”

A szónok:

- § prédikációk
- § konferenciabeszédek
a budapesti Egyetemi
templomban

A műben:

a természettudományos eredmények
és a teremtéstörténet szintézise

„A keresztény világnézetet ... egy tudomány sem tette ki oly nagy megrendüléseknek, mint a modern geologia. ... rámutatott a leszármazásnak gondolatára.”
(részlet az Előszóból)

Az író:

- § folyóiratok:
*Magyar Sion, Esztergom,
Élet*
- § a Katolikus Sajtóegyesület
szervezése
- § *Diadalmas világnézet*
- § *Föld és Ég*
- § püspöki körlevelek
- § magánlevelek
- § naplók

„Én magát indexre fogom tétetni” (Samassa József egri érsek)

X. Piusz pápa: elítéli a XX. század fordulóján megjelenő teológiai modernizmust

Tradicionális katolicizmus ↔ katolikus megújulás

→ 1911: kísérlet Prohászka félreállítására

Modern katolicizmus

(hitvédelmi mű, 1907)

„... a kultúra ... vívmányai dacára ... nem boldog a modern ember ... Értsük meg tehát a helyzetet ... Kössük össze ... a földi célokat az örök céllal. ... ne azonosítsuk a kultúra művét a hitetlenséggel; hanem ... segítsünk a profán kultúrában ki nem elégített lelkeken igaz ... hitünk ... melegével.”

Az intellektualizmus túlhajtásai

(akadémiai székfoglaló, 1910)

„Az élet súlypontja nem az ismeret ..., hanem az ismeretet követő ... öntudatos, szabad, egyéni tett, ... erkölcsi cselekvés.”

Több békességet!

(cikk az egyházi vagyonkezelés reformjának szükségességéről; Egyházi Közlöny, 1910. dec. 23.)

„A karácsonyi angyal-énekekben nem az Isten dicsősége, hanem az ember békessége a probléma.”

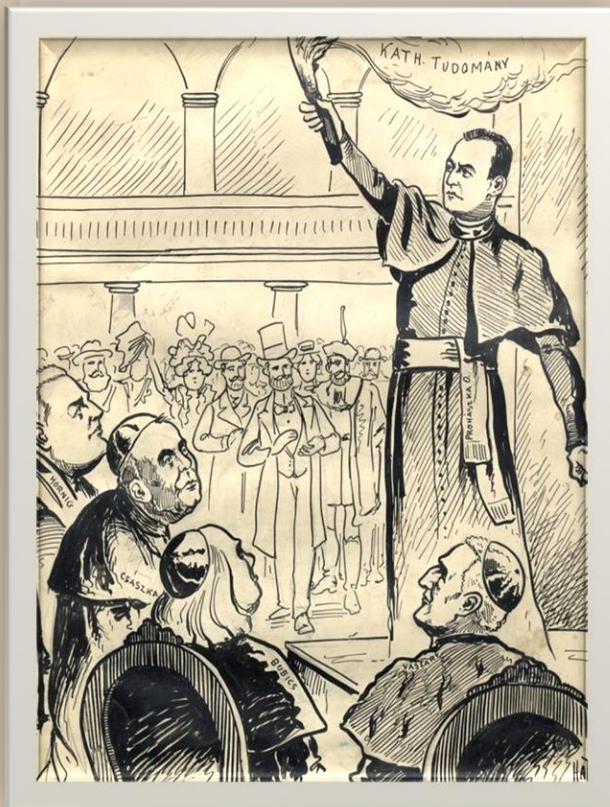
„A politikától mindig irtóztam”

§ A Katolikus Néppárt egyik alapítója

§ A vágvecsei kerület ellenzéki képviselőjelöltje (1896)

➔ „jó géniuszom megbuktatott”

§ Székesfehérvár képviselőjelöltje (1920) ➔ a KNEP (Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja)-frakció tagja

§ Horthy miniszterelnök-jelöltje:

„... Nem értek én ahhoz ... fogjanak hozzáértő embert ...”

§ A nemzetgyűlés munkájáról:

„Keresztény kurzus ... keresztények nélkül!”

Karikatúra Prohászka Ottokár első nagygyűlési szerepléséről

(Magyar Herkó Páter 1900,

Székesfehérvári Püspöki Levéltár – Prohászka-gyűjtemény)

„Szabadság, egyenlőség, testvériség, nem az evangélium elvei-e?”

A Tanácsköztársaság idején
(1919) körlevélben utasítja
papjait a forradalmi
rendeletek betartására,
míg azok a lelkiismerettel
nem ellenkeznek

a cenzúra: **mert** azok a lelkiismerettel nem ellenkeznek
(Velinszky László) – Prohászka elutasítja

a hatalom nem engedélyezi a nyilvánosságra hozatalt

*„... hogyha nem is vagyunk forradalmárok, ... vallhatjuk a
forradalom elveit, a francia forradalomét, a 48-asét, az 1919-ét. ...”*

**„...segítsük a gyöngéket.
Ez az én antiszemitizmusom.”**

(Schwarzbach Flóra zongoratanárhoz, 1909)

„Jó zsidó – rossz zsidó” = jó keresztény -- rossz keresztény
(vallásos, hazafias – hitehagyott, hazafiatlan)

„... A mi műveltebb zsidaink nem akarnak zsidó nemzetiségűek lenni, hanem bele akarnak olvadni a nyugati nemzetekbe ; Magyarországon magyaroknak, ... Németországban németeknek készülnek. ... ez ... a zsidó vallásnak ... tagadása. A kinyilatkoztatás a zsidó vallást s a nemzetiséget egynek veszi; ha ... valaki ki akar lépni a nemzetiségből, annak ki kell lépnie a zsidó vallási közösségből. ...” (Zsidó testvéreimhez)

❖ **Nem faji alapú megközelítés:**
„főelvünk az igazságnak s a gyöngének védelme. Ha ezt [...] antiszemitizmusnak [...] tetszik hívni az illető uraknak, ez egészen privát passziójuk”

❖ **Fellép a zsidóságnak a gazdasági-kulturális életbeli túlzott jelenléte ellen:**
„ez a törvényjavaslat lábra akarja állítani a leszoruló magyar középosztályt

...
a zsidóság ... gazdasági érzékével, ... intelligenciájával, nagy szorgalmával rá volt arra képesítve, hogy ... leszorítsa ... ezt az életképtelen, harcokra be nem állított nemzedéket”
(parlamentari beszéd, 1920)

Jelentős kortársak és barátok

Gróf Majláth Károly Gusztáv
erdélyi püspök

Ravasz László
református püspök

*Bergson francia filozófus műveinek
fordítója*

*objektív (tényleges) és
szubjektív (megélt) idő*

Reményik Sándor
evangélikus költő

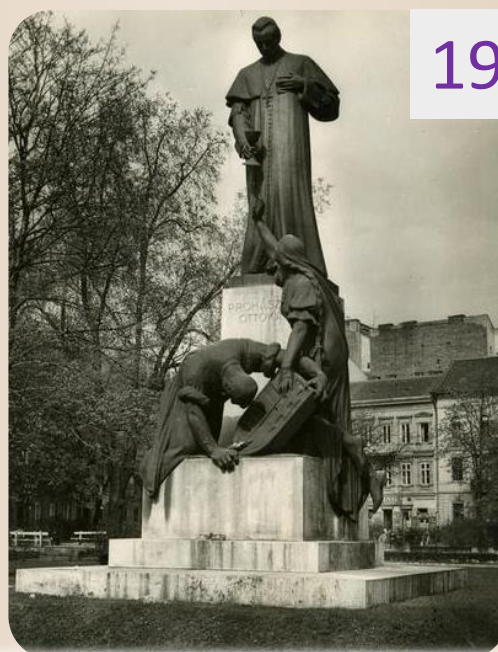
Dienes Valéria
misztikus író

Halála, utóélete

1927. április 2.: agyvérzésben meghal

„... képek, példázatok vibráltak csodálatos megnyilatkozásban, Most egyszerre abbahagyja villámgyors gesztusait. A hallgatóság ijedt meglepetéssel nézett a szószékre Senki sem tudta, mi történt a püspökkel Sohasem hallott, rekedt, megtört hang akusztikája. ... Gondolatai már széttörve, ismétlés, befejezetlenül széthulló mondatok.”

(Némethy Ernő áldozópap
Prohászka Ottokár utolsó prédikációjáról.
Budapest, Egyetemi templom; április 1.)

1934

Fülöp Elemér szobra
a budapesti Károlyi-kertben

[Filmhíradók Online / Prohászka püspök szobrának leleplezése a Károlyi kertben \(filmhivadokonline.hu\)](#)

1947

1990-ig az életmű
pártállami indexen

1984

A székesfehérvári
emléktemplom előtt

Értékelése. „Prohászka ébresztése”

Lassan alakuló karrier (oka a későbbi püspök következetessége, elvhűsége)

Nagysága és gyöngesége egyaránt apostoli szerepvállalása: személyiségéből hiányzik a polgári kontroll

A II. Vatikáni Zsinat (1962-1965) előfutára

- ☉ anyanyelvű misézés
- ☉ a papság közelítése a hívekhez
- ☉ az egyház missziós tevékenysége

Szónoki hatása Pázmány Péteréhez mérhető:

„Köszöntöm a napbaöltözött embert, kit Isten homlokon jelölt a kiválasztottság fényes jelével.

... az ő szónoklása csillageső a sötétségben. ... az ő igéje napfény és melegség és erő.”

(Gárdonyi Géza, 1912. dec.)

Monográfusai pl.:

- ☉ **Schütz Antal** (szerk. 1928-1929): *Prohászka Ottokár összegyűjtött munkái I–XXV.*
- ☉ **Szabó Ferenc** jezsuita atya
- ☉ **Barlay Ö.** Szabolcs ciszterci szerzetestanár, művelődéstörténész
- ☉ **Gergely Jenő** történész
- ☉ **Mózyessy Gergely** történész, a Székesfehérvári Püspöki és Székeskáptalani Levéltár igazgatója

Székesfehérvárott évi két Prohászka-emlékülés

Felhasznált irodalom és a képek forrásai

- Prohászka Ottokár püspök <http://www.prohaszkatemplom.hu/index.php/bemutakozas/prohaszka-ottokar> [2022.11.30.]
- Prohászka Ottokár síremléke az emléktemplomban <http://www.prohaszkatemplom.hu/index.php/bemutakozas/prohaszka-ottokar> [2022.11.30.]
- Prohászka Ottokár aláírása <https://www.darabanth.com/hu/gyorsarveres/222/kategoriak~Kepeslapok/Kepeslap-kellekek~10001/Prohaszka-Ottokar-1858-1927-katolikus-egyhazi-iro-szokesfehervari-puspok-a-magyar-ker~II948801> [2022.11.30.]
- [Püspöki Palota , Székesfehérvár \(varosom.hu\)](#) [2022.11.30.]
- [Templomunk - Prohászka Templom \(prohaszkatemplom.hu\)](#) [2022.11.30.]
- [Prohászka Ottokár - Kő az úton - Istenes versek](#) [2022.11.30.]
- A Szociális Missziótársulat jelvénye [Szociális Missziótársulat \(szocmissz.hu\)](#) [2022.11.30.]
- A gimnázium évkönyvei: [Ciszterci rendi Szent István katolikus gimnázium](#) | [Könyvtár](#) | [Hungaricana](#)
- [Prohászka Ottokár: Föld és ég \(Buzárovits Gusztáv, 1902\) - antikvarium.hu](#) [2022.11.30.]
- [Prohászka Ottokár: Modern katolicizmus \(ppek.hu\)](#) [2022.11.30.]
- <https://eletestudomany.hu/katolikus-naggyulesek-magyarorszagon-szereny-osszejovetelbol-impozans-tomegrendezeny/> [2022.11.30.]
- [Mózessy Gergely: Prohászka Ottokár zsidóellenességéről \(uni-miskolc.hu\)](#) [2022.11.30.]
- [Mózessy Gergely: A Prohászka-disputához \(uni-miskolc.hu\)](#) [2022.11.30.]
- Orvos Levente: Prohászka Ottokár és a zsidókérdés [Prohászka Ottokár És A Zsidókérdés | PDF \(scribd.com\)](#) [2022.11.30.]
- [Prohászka Ottokár beszéde a numerus claususról a nemzetgyűlésben - Zöldinges.net \(zoldinges.net\)](#)
- [Vass Peter Prohászka Ottokar szocialis tanitasa 1.doc \(live.com\)](#) [2022.11.30.]
- Prohászka Ottokár: Zsidó testvéreimhez http://www.eucharisztikuskongresszus.hu/PO_katol_51.html [2022.11.30.] A Prohászka Ottokár összegyűjtött műveit tartalmazó sorozatban (Szent István Társulat, Budapest, 1929.), az „Iránytű” című XXII. kötetben jelent meg
- [Névadónk – Hermann Zeneiskola \(hermannzenesuli.hu\)](#) [2022.11.30.]
- Majláth Gusztáv püspök [Majláth Gusztáv Károly 1864. szeptember 24-én született - Imalánc.ro \(imalanc.ro\)](#) [2022.11.30.]
- Ravasz László református püspök [Parókia – Ravasz László élethivatása \(parokia.hu\)](#) [2022.11.30.]
- [Reményik Sándor | Evangélikus Országos Múzeum \(lutheran.hu\)](#) [2022.11.30.]
- [Dienes Valéria: Szekszárd.hu \(szekszard.hu\)](#) [2022.11.30.]
- Prohászka Ottokár szobra https://pimblog.blog.hu/2020/09/30/a_karolyi_kert_szobrai [2022.11.30.]
- [Prohászka Ottokár szobra – Köztérkép \(kozterkep.hu\)](#) [2022.11.30.]
- Prohászka-tanulmányok, 2007-2009. A Székesfehérvári Egyházmegye Prohászka-konferenciáinak előadásai. Székesfehérvári Püspöki és Székeskáptalani Levéltár, 2009
- Prohászka-tanulmányok, 2009-2012. A Székesfehérvári Egyházmegye Prohászka-konferenciáinak előadásai. Székesfehérvári Püspöki és Székeskáptalani Levéltár, 2012
- Prohászka ébresztése. Az 1995. október 10-én Székesfehérvárott megtartott Prohászka-konferencia anyaga. Szerk. Szabó Ferenc. Budapest : Távlatok, 1996
- Prohászka ébresztése II. Az 1997. november 10-én Székesfehérvárott megtartott Prohászka-konferencia anyaga. Szerk. Szabó Ferenc. Budapest : Ottokár Püspök Alapítvány + Távlatok Szerk., 1998
- Modern katolicizmus. Válogatás Prohászka műveiből. Szerk. Koncz Lajos. Budapest : Szent István Társulat, 1990. 387-400. p.
- Prohászka Ottokár: Az intellektualizmus túlhajtásai. Több békességet! <http://www.ppek.hu/k463.htm> 33. p.
- A székesfehérvári egyházmegye névtára 1983-ban alapításának 206. évében. Székesfehérvár, 1983. 22-24. p.
- Demeter Zsófia—Gelencsér Ferenc: Örvendezz, királyi város! Székesfehérvár anno ...2. A Szent István Király Múzeum Közleményei B. sorozat 51. szám. Székesfehérvár, 2002. 103 p. https://library.hungaricana.hu/hu/view/MEGY_FEJE_B051/?pg=103&layout=s